

Energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Trondheim, 05.09.2024

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2023/9987

Saksbehandler:
Knut Simensen

Høringsbrev - forslag til endringer i energiloven (tidlig saksavslutning mv.)

Vi viser til forslag fra Energidepartementet om endringer i energiloven (tidlig saksavslutning mv.), lagt ut på høring 26. juni 2024.

Energidepartementet foreslår blant annet ny hjemmel for tidlig saksavslutning, ny hjemmel for avvisning av mangelfulle meldinger og søknader om konsesjon, innføring av henteplikt for områdekonsesjonærer, utvidelse av konsesjonens maksimale varighet, lovregulering av detaljplanfasen og nye frister for framdriften i nye energiprosjekter.

Bakgrunn

Konsesjonsbehandling er et sentralt virkemiddel for å sørge for en god utnyttelse av naturressursene, redusere negative virkninger og å fremme lokal forankring og aksept for prosjektene. Det er store ambisjoner for utbygging av ny fornybar produksjon, og dette vil også nødvendiggjøre utbygging av nett. Departementet skriver at de foreslåtte endringene skal gjøre konsesjonsprosessen mer effektiv og bedre tilpasset til å møte samfunnets behov i tiden framover. Flere av endringene som departementet foreslår er en lovfesting av forvaltningspraksis, og vil gjøre konsesjonsprosessen mer åpen og forutsigbar.

Miljødirektoratets kommentarer

Tidlig saksavslutning

Endringen åpner for at konsesjonsmyndigheten kan avslutte behandlingen av en melding dersom prosjektet åpenbart ikke er realiserbart. Formålet er å effektivisere konsesjonsbehandlingen.

Kriterier for å avslå er:

- Forslagstiller bortfaller (f.eks. konkurs)
- Tiltaket er helt eller delvis i et verneområde etter naturmangfoldloven eller verna vassdrag
- Tiltaket er plassert i et område med særlig fare for naturskade
- Tiltaket vil klart medføre vesentlige virkninger for miljø eller annen arealbruk.

Kriterie d) er skjønnsmessig. Derfor stilles det krav om "kvalifisert sannsynlighetsovervekt", at de negative virkningene må være vesentlige og at en konsesjonssøknad av den grunn vil bli avslått.

Miljødirektoratet støtter forslaget om å innføre en ny bestemmelse i energiloven som åpner for at konsesjonsmyndigheten i visse tilfeller kan avslutte behandlingen av en melding.

Tidsfrist mellom fastsetting av utredningsprogram og konsesjonssøknad

Departementet foreslår å innføre en tidsfrist på 2 år fra utredningsprogram fastsettes til konsesjonssøknad foreligger. Overskrides denne fristen må tiltaket meldes på nytt. Departementet foreslår også at høring og kunngjøring av en konsesjonssøknad kan unnlates dersom det er åpenbart at søknaden må avslås.

Miljødirektoratet støtter forslaget om å innføre en regel om at tiltaket må meldes på nytt dersom det ikke er søkt om konsesjon innen to år etter fastsetting av utredningsprogrammet, samt at høring og kunngjøring av konsesjonssøknaden kan unnlates dersom det er åpenbart at søknaden må avslås.

Områdekonsesjonærens henteplikt

Departementet foreslår å forplikte områdekonsesjonærer å koble ny kraftproduksjon til eksisterende nett. Dette skal gjelde opptil 22kV, det vil si kraft fra mindre vannkraftverk og solkraftverk. De fleste vindkraftverk og større vannkraftverk leverer over 22kV og blir derfor ikke berørt av endringen.

Miljødirektoratet legger til grunn at endringen vil innebære at kraftledninger opp til 22 kV ikke lenger er konsesjonspliktige, og dermed ikke lenger vil ha unntak fra behandling etter plan- og bygningsloven § 12-1. Kraftledninger opp til 22 kV må derfor i fremtiden behandles som reguleringsplaner etter plan- og bygningsloven. Dette vil medføre noe økt saksbehandling for kommunene.

Det vil samtidig, etter gjeldende forskrift om konsekvensutredninger (KU-forskriften), ikke være krav om å vurdere konsekvensutredning for kraftledninger under konsesjonsgrensen, ettersom gjeldende vedlegg II nr. 3 b2) i KU-forskriften er avgrenset til anlegg som *krever anleggskonsesjon*. Anlegg som kun behandles gjennom plan- og bygningsloven blir derfor ikke omfattet av punktet. Miljødirektoratet legger til grunn at endring av myndighet for behandling av nettet, ikke skal medføre redusert behov for kunnskap om konsekvensene av arealbruken.

Miljødirektoratet støtter forslaget om å innføre en henteplikt for områdekonsesjonærer ved produksjonsanlegg opp til 22kV. Miljødirektoratet forutsetter imidlertid at det i dialog med KLD og KDD blir gjort nødvendige endringer i KU-forskriften for å sikre samsvar mellom endringene i energiloven, plan- og bygningsloven og KU-forskriften, slik at det også i framtiden blir krav om å konsekvensutrede linjer som kan ha vesentlig virkninger for miljø og samfunn.

Modernisering av søknadsreglene

I dag er det krav om at konsesjonssøknader skal tilgjengeliggjøres og kunngjøres ved å legges ut fysisk til gjennomsyn i lokalene til NVE, i kommuner og andre passende steder i distriktet. Det er også krav om offentliggjøring i Norsk lysningsblad og i en eller flere aviser lest i distriktet.

Miljødirektoratet er enig i at dette ikke lenger er egnede måter å offentliggjøre, tilgjengeliggjøre eller kunngjøre planer og beslutninger på og støtter derfor forslaget om at dette endres til krav om tilgjengeliggjøring på NVEs nettsider, på internett og kunngjøring i minst en avis som er alminnelig lest i distriktet.

Konsesjonens varighet

I dag setter energiloven en maks grense for konsesjon på 30 år. Denne bestemmelsen begynner å bli gammel. I dag er levetiden til de fleste produksjons- og nettanlegg betydelig lenger. Det foreslås derfor å øke den maksimale konsesjonstiden til 50 år.

Det virker fornuftig å ha en konsesjonstid som følger den antatte levetiden til produksjons- eller nettanlegget. Samtidig er det viktig å balansere konsesjonærens ønske om forutsigbarhet med konsesjonsmyndighetens og allmennhetens behov for kontroll med anlegget. Foreslått grense er en maktsgrense og konsesjonsmyndigheten kan bestemme kortere konsesjonstid i hver enkelt søknad.

Miljødirektoratet støtter forslaget om å øke den maksimale konsesjonstiden til 50 år, hvor konsesjonsmyndigheten kan fastsette konsesjonstid innenfor den maksimale tidsrammen for hvert enkelt omsøkte anlegg.

Regulering av detaljplanfasen

Godkjent detaljplan for bygging og drift av energianlegg er et sentralt styrende dokument for tilsyn med anlegget. Men begrepet detaljplan finnes ikke i energiloven i dag. Departementet foreslår derfor å innføre en ny bestemmelse i energiloven om krav til detaljplan for nye anlegg med anleggskonsesjon etter energiloven § 3-1. Innføringen av krav til detaljplan i energiloven vil tydeliggjøre kravet om at detaljplanen må være godkjent før byggearbeidet kan starte. Kravet om detaljplan vil også gi både aktører og allmennheten bedre innsikt i hvordan konsesjonsprosessen etter energiloven gjennomføres i praksis.

Miljødirektoratet mener det fortsatt fremstår uklart hvordan medvirkningsprosessen knyttet til en detaljplan vil foregå. Det er i dag ingen lovfestede krav til høring og medvirkning. Dette gjør at utforming av detaljplanen fremstår som en lukket prosess. Dette er en motsetning til behandling av detaljplaner etter plan- og bygningsloven, som er en åpen prosess, med krav til formell høring.

Miljødirektoratet støtter forslaget om å innføre en ny bestemmelse i energiloven om krav til detaljplan for nye anlegg med anleggskonsesjon etter energiloven § 3-1. Miljødirektoratet mener samtidig det bør tas inn tydeligere krav til hørings- og medvirkningsprosessen knyttet til behandling og vedtak av detaljplaner.

Miljødirektoratet understreker også behovet for at detaljert informasjon om arealbruken ved utbyggingen av energianlegget blir lagt inn i kommunens digitale planregister slik at arealdisponeringen kan inngå i et arealregnskap for kommunen.

Dette innebærer at kartene som viser driftsveger, turbinplasseringer og annen arealbruk, må leveres som digitale kart med et format som er kompatibelt med øvrige kartdata i kommunens kartløsning, og fortrinnsvis ved bruk av tegnereglene som finnes i kart- og planforskriften. Krav om å levere digitalt kartformat bør lovfestes.

Byggefrister

Energiloven inneholder i dag ingen frist for når et anlegg skal være satt i drift. NVE har likevel hatt en praksis med å sette en frist for idriftsettelse. Det foreslås derfor å innføre en ny bestemmelse i energiloven om frist for byggestart og idriftsettelse.

Departementet foreslår at fristen for å påbegynne bygging i utgangspunktet skal være fem år regnet fra konsesjonstildelingen, og at fristens lengde kan fravikes i konsesjonen. Videre foreslår departementet en frist for idriftsettelse på fem år fra byggestart.

Forslaget om tidsfrister innebærer først og fremst en lovfesting av dagens praksis.

Miljødirektoratet støtter forslaget om å innføre en ny bestemmelse i energiloven med frister for byggestart og idriftsettelse av energianlegg.

Hilsen

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Steinulf Hoel
seksjonsleder

Knut Simensen
seniorrådgiver